

Strasbourg, 2013.6.11.
COM(2013) 407 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Cselekvési terv a versenyképes és fenntartható európai acélipar érdekében

Tartalomjegyzék

1.	Az acélipar Európában	3
2.	Az acél és a technológiai fejlesztések globális piaca	3
2.1.	Fő világpiaci trendek	3
2.2.	Fő technológiai hajtóerők és kihívások	4
3.	A kihívásokra adott válasz - az acélipari cselekvési terv	5
3.1.	Megfelelő szabályozási keret	6
3.2.	Az acélkereslet fokozása	7
3.3.	Azonos versenyfeltételek nemzetközi szinten	8
	Hozzáférés a nyersanyagokhoz	9
	Kereskedelem	10
3.4	Energia-, éghajlat-, erőforrás- és energiahatékonysági politika a versenyképesség fokozásának szolgálatában	12
	Megfizethető energiaárak és -ellátás	12
	Az éghajlat- politikával kapcsolatos tennivalók	15
	A globális összehasonlíthatóság biztosítása	16
	Az acélágazat mint az éghajlati és erőforrás-hatékonysági célok aktív szereplője	16
3.5	Innováció	19
3.6	Társadalmi dimenzió: szerkezetátalakítások és készségigények	21
4.	Következtetések	25

1. AZ ACÉLIPAR EURÓPÁBAN

Az erős és versenyképes acélagazat fontos Európa ipara számára. Az EU évi több mint 177 millió tonnás termelésével a világ második legnagyobb acélgyártója, ezzel a világ termelésének 11%-át adja. Az acél számos ipari értékteremtő lánc részét képezi és szorosan kapcsolódik egy sor olyan feldolgozó ipárhoz, mint a gépjárműipar, építőipar, elektronika, gép- és villamosipar. Jelentős uniós dimenzióval rendelkezik: 500 gyártó telephely 23 tagállamban, így igazi európai iparágról beszélhetünk.

Ma az európai acélipar nagyon **nehéz helyzetben van**. A tartós gazdasági válság markáns visszaesést okozott a gyártási tevékenységben és a kapcsolódó acéligényben, amely 27%-kal kisebb, mint a válság előtt¹. Ennek következtében több gyártóüzem zárt be vagy csökkentette termelését és kényszerült elbocsátásokra. Az elmúlt években mintegy 40 000 munkahely szűnt meg. Ebből adódóan a közeljövőben továbbra is a **gyártókapacitások átalakítására és csökkentésére nehezedő nyomás jelenti az egyik fő kihívást az iparág számára**.

A túl nagy kapacitások valójában nem csak európai problémát jelentenek. Az acélgyártó kapacitás várhatóan tovább növekszik a következő két évben²; az OECD becslése alapján az említett időszakban **világszerte** 118 millió tonnával fog növekedni és 2014-ben eléri a 2171 millió tonnát. Az európai acélipar a globalizált acélpiacon **egyszerre van kitéve az alacsony kereslet és a többletkapacitás hatásának**, ugyanakkor az energiaárak magasak és a zöld gazdasághoz való alkalmazkodás és innovatív termékek előállítására beruházást tesz szükségessé.

A Bizottság fontosnak tartja, hogy **Európa jelentős acélgyártó régió maradjon gazdasági, társadalmi és környezeti okokból, valamint az ellátás biztonsága miatt**. A Bizottság iparpolitikáról szóló 2012. évi közleménye³ alapján – amely az ipar csökkenő szerepét kívánja fellendíteni Európában, hogy részesedése a **GDP-ből a jelenlegi 15,2%-os szintről 2020-ig 20%-ra** növekedjen – az Európai Tanács 2013. márciusi ülésén úgy döntött, hogy folytatni fogja a Bizottság meghatározott iparágakkal kapcsolatos munkáját. Ez a közlemény a Bizottság válasza az acélipari válságra. Célirányos intézkedéseket fogalmaz meg annak biztosítására, hogy a működési környezet elősegítse az acélipar versenyképességét és fenntarthatóságát, és ezáltal az acélipar képes legyen a fennálló szerkezeti problémák megoldására, a globális versenyben való helytállásra és a többi európai kulcsfontosságú iparág számára alapvető fontosságú acéltermékek új generációjának kifejlesztésére.

2. AZ ACÉL ÉS A TECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉSEK GLOBÁLIS PIACA

2.1. Fő világpiaci trendek

2000 óta az acél világpiaca növekedésnek indult a feltörekvő országok iparosodása következtében.

Ázsia iparosodási törekvése révén a világ legnagyobb acélgyártó és -felhasználó régiójává fejlődött. **Kína a világ vezető acélgyártójává vált**: Ázsia nyersacéltermelésének 39%-át adta 2000-ben, ami 71%-ra növekedett 2012-re. Ez a termelésnövekedés a kínai hazai igényt

¹ *Economic and Steel Market Outlook*, Eurofer, 2012

² A cégek által közzétett adatok alapján

³ COM(2012) 582 final

meghaladó kapacitásokhoz vezetett, és így az ország nettó importőrből a világ legnagyobb acélexportőrévé vált. A kínai acéipar ma a világ acélermelésének majdnem 50%-át⁴ adja.

Az **USA-ban** a fokozódó **palagáz-kitermelés** révén javult az **amerikai ipar versenypozíciója** az **energiaköltségek** tekintetében, ami az egyik fő oka annak, hogy az acéipar területén új beruházások keletkeztek. Ez a fordulat jele lehet az ágazat számára, és az USA hamarosan nettó acélexportőr lehet⁵, tovább növelve a túlkínálatot a globális piacokon.

Emellett néhány szomszédos ország (Oroszország, Ukrajna és Törökország) jelentősen fokozta acélermelési kapacitását és már jobban képes az EU acélpiacának kiszolgálására. Azonban a termelőkapacitások sok országban bekövetkezett megnövekedéséhez nem társult a piacok megnyílása. Valójában **az utóbbi években erősödik a hazai acélgyártók védelmére irányuló tendencia**, például Brazíliában és Indiában⁶. Az ilyen intézkedések akadályozzák az egyenlő versenyfeltételeken alapuló globális acélpiac kialakulását.

Az EU acélipara e kihívások közepette is fenn tudta tartani exportszintjét. 2010 óta az uniós export növekszik, és az elmúlt négy évben az EU-nak kereskedelmi többlete van. Az acél kereskedelmi többlete 2012-ben 16,2 millió tonnát (vagy 20 milliárd eurót)⁷ tett ki.

Az acéipar tartós fejlődése szempontjából ugyancsak elengedhetetlen, hogy **az elsődleges és másodlagos nyersanyagokhoz**, valamint azok tengeri szállításához versenypiaci feltételek mellett, méltányos módon hozzá lehessen férni.

2.2. Fő technológiai hajtóerők és kihívások

Az acél bizonyára az építő- és feldolgozóipar kulcsfontosságú alapanyaga marad. Azonban az acélgyártási technológia és az acélfelhasználás területén érvényesülő számos trend befolyásolhatja az acélkeresletet. Várhatóan a közös fejlesztés és az eljárási innováció lesz e trendek hajtóereje. Ez az a terület, ahol Európa vezető szerepet játszhat.

A **keresleti oldalon** az erőművek (beleértve a parti és tengeri szélerőműveket) építése, az energiaátvitel, építőipar és szállítási ágazat továbbra is lehetőségeket biztosít az **innovatív acéltermékek** számára.

Az acéltermékek (pl. a csövek) **hozzáadott értékének növelésével** az acélgyártók kitűnhetnek a versenytársak közül és növelhetik versenyképességüket. Azonban – ahogy egy közelmúltbeli OECD tanulmány⁸ is rámutat – a magas hozzáadott értékkel rendelkező acéltermékek a keresletnek még mindig csak kis részét adják, és az ágazatot erős verseny jellemzi. Ezenkívül ezek az acéltermékek költséges acélhengerlési technológiát és költséges kutatás-fejlesztési (K+F) beruházásokat igényelnek.

A termelési oldalon, ahol az innováció továbbra is kulcsfontosságú az **új termékek** és **piacok** kialakítása, valamint **a hatékonyság növelése** szempontjából, többek között **a nyersanyagokhoz és az energiához való hozzáférés és azok ára** fogja meghatározni a **jövőbeni trendeket**. Úgy tűnik, hogy az **importfüggő Európának** az említett **árak további**

⁴ Az Acélipari Világszövetség (World Steel Association) 2012. évi statisztikája, <http://www.worldsteel.org/statistics/statistics-archive/2012-steel-production.html>

⁵ OECD DSTI/SU/SC(2012) 21 *The future of steel: how will the industry evolve?* (2012. december)

⁶ DECISÃO CMC Nº 39/11, Brazília növelte az importvámokat 100 termék – köztük több acéltermék – esetében, kivéve a növelt értékű lemezeket. A vámokat 12%-ról 25%-ra növelték 12 hónap érvényességgel, ami egy évvel meghosszabbítható

⁷ E számok az előzetes megfigyelési rendszer által lefedett termékeken alapulnak 2012 decemberéig

⁸ OECD DSTI/SU/SC(2012) 12 *The future of the steel industry: selected trends and policy issues* (2012. december)

emelkedésével kell számolnia. Az acélgyártáshoz szükséges nyersanyagok tekintetében a tiszta vasérc újrahasznosított fémhulladékkal való helyettesítése (a villamos ívkemencék (EAF) arányának növelése), és a koksizálás gázzal való helyettesítése (a közvetlenül redukált vas (DRI) elterjedése) döntő technológiai trendeket jelenthet a jövőben.

Az éghajlat-változási politika és az erőforrás-hatékonyság további fontos hajtóereje lehet a technológiai változásoknak. Rövid távon az újrahasznosított fémhulladékok felhasználása és a rendelkezésre álló legjobb technológiák (BAT) elterjedése lényegesen hozzájárulhatnak az éghajlat-változási politika célkitűzéseinek teljesítéséhez és a véges erőforrások fenntartható használatának növeléséhez.

A Bizottság egy nemrég készült tanulmánya⁹ azt mutatta, hogy a rendelkezésre álló legjobb technológiák mostantól 2022-ig történő alkalmazása **csak kis mértékben csökkentené a teljes közvetlen energiafogyasztást** és a CO₂-kibocsátást, ha feltételezzük a szigorú beruházási feltételek (rövid megtérülési időszakok) alkalmazását. Azonban egy ezt követő újabb tanulmány¹⁰ szerint a hosszabb megtérülési időszakok esetén 2030-ig a csökkentési potenciál nagyobb lehetne. Ezen túlmenően a szóban forgó technológiák költségversenyképességének további növeléséhez **kutatásra és sikeres bemutatásra** lenne szükség.

Rövid és középtávon az **energiahatékonyság** fokozatos javulásával lehet számolni. A jelenleg használt technológiák már jelentős fejlődésen mentek keresztül¹¹ és a **legjobb technológiákat** használó **gyárak** már **termodinamikus határaik** közelében működnek. Ugyanakkor egyes területeken még mindig lehetne javulást elérni az ipar energiaköltségeivel szembeni ellenállóképessége tekintetében. Az **előállítási költségek csökkentésének eszközeként a jobb energiahatékonyság nagyobb előzetes beruházásokat követelhet meg**, és ezért az intézkedések megvalósítása során figyelembe kell venni a **versenyképességre gyakorolt hatást**. Ebből adódóan a Bizottság megfigyelés alatt tartja a **CO₂-kibocsátásáthelyezés jelentős veszélyének** kitett ágazatokat, annak biztosítására, hogy az energiahatékonysági irányelv hozzájáruljon ezen ágazatok fenntartható fejlődéséhez¹².

A CO₂-kibocsátás csökkentésére irányuló fejlett technológiák – többek között az ipari CO₂-leválasztást és -tárolás (CCS) – **sikeres bemutatása** döntő fontosságú. A megvalósítási fázist megelőzően azonban olyan kihívásokkal kell megküzdeni, mint a magas költségek, a közvélemény előtti ismertség és általi elfogadottság, ahogy azt a Bizottságnak a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás európai jövőjéről szóló közleménye megfogalmazza¹³.

3. A KIHÍVÁSOKRA ADOTT VÁLASZ - AZ ACÉLIPARI CSELEKVÉSI TERV

Az acélipart érő **kihívások meghatározására és értékelésére** 2012 júliusában az ipar- és vállalkozáspolitikai biztos, a Bizottság alelnöke a foglalkoztatásért és szociális ügyekért felelős biztossal együttműködésben **magas szintű kerekasztalt** hozott létre.¹⁴ A kerekasztal

⁹ *Prospective scenarios on energy efficiency and CO₂ emissions in the Iron & Steel industry* (2012) – JRC

¹⁰ *The potential for improvements in energy efficiency and CO₂ emissions in the EU27 iron and steel industry under different payback periods*, Journal of Cleaner Production (2013), <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.02.028>

¹¹ Az 1980-as évhez viszonyítva a nyersacélgyártáshoz szükséges nyersanyagok felhasználása 2008-ban 2336-ról 2015 kg/tonnára esett vissza (-13,7%)

¹² 2012/27/EU irányelv

¹³ COM(2013) 180 final

¹⁴ További információk: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/steel/high-level-roundtable/index_en.htm

fórumként szolgált a Bizottság, az ipari vezetők és szakszervezetek közötti párbeszédhez. A főbb acélgyártó tagállamok és az Európai Parlament képviselői is részt vettek ezeken a találkozókön. A Bizottság az EU acéliparát érintő főbb kihívások megválaszolására a következőket javasolja:

3.1. Megfelelő szabályozási keret

Az európai jogszabályok alapvető fontosságúak a **fenntartható fejlődés és a belső piac megfelelő működése**, a befektetői biztonság és kiszámíthatóság, valamint az egyenlő versenyfeltételek szempontjából.

A Bizottság intelligens szabályozási programjával¹⁵ összhangban az **EU jogszabályainak hatékonyan** és eredményesen kell szolgálniuk azok céljainak elérését. A Bizottság eltökélt, hogy **azonosítsa a túlzott terheket, következtelenségeket, hiányokat és hatástalan intézkedéseket**.

Ezenkívül a **különböző szakpolitikák kumulatív hatásai** és a jogalkotás elősegíthetik a vállalkozások innovációs és beruházási döntéseit. Ez középtávon fokozhatja a versenyképességet. Ha azonban a világpiacon versenytársak kedvezőbb keretfeltételeket élveznek, az a beruházások csökkenését és piacvesztést is okozhat, ami pedig bezárásokkal vagy a vállalkozások áthelyezésével járhat.

Ebben az összefüggésben a Bizottság **egyes ágazatokban**, így az acél- és az alumíniumágazatban **kumulatív költségértékelést végez**. A Bizottság továbbá teljes eszköztárát felhasználva alaposabban megvizsgálja, milyen hatást gyakorolnak új szakpolitikai javaslatok a versenyképességre. Ehhez az előzetes hatásvizsgálatok keretében elvégzi „**a versenyképességre gyakorolt hatás ellenőrzését**”¹⁶. Ezenkívül a Bizottság „**célravezető vizsgálatokat**” végez **szakpolitikájának átfogó ellenőrzése során** annak értékelésére, hogy egy adott szakpolitikai terület szabályozási kerete alkalmas-e a kitűzött célok megvalósítására. Ezeket az eredményeket a Bizottság fel fogja használni a jövőbeni politikai és szabályozási keretekkel kapcsolatos következtetések kidolgozásakor.

A szabályozási környezetet **intelligens és nagyratörő** módon kell kialakítani, hogy az **az innováció fő hajtóereje legyen**. Ez különösen dinamikus és piacialapú megközelítések alkalmazása esetén van így. A szigorúbb **környezetvédelmi célok, harmonizált szabályok, szabványok** és a **közbeszerzés** alkalmazása ugyancsak az innováció egyik fő hajtóereje lehet¹⁷.

Az európai szabványok is elősegíthetik az acél építőanyagok fenntartható gyártását. Az acélipar már dolgozik az **acél építőanyagok jelölésének** – SustSteel – kifejlesztésén. A SustSteel a fenntarthatóság ösztönzésére irányul általában, és specifikusan az acél építőanyagok előállítására. Megfelelő és hiteles alkalmazása esetén lehetővé teheti a fenntartható európai acél építőanyagok piaci részesedésének növelését. Mindezt a tagállamoknak mérlegelniük kell, ami meghatározott szabványosítási feladatokat is szükségessé tehet.

¹⁵ COM (2010) 543 és COM (2012) 746

¹⁶ A versenyképességre gyakorolt hatás ellenőrzése olyan eszköz, amellyel tizenkét lépésben elemezhető a politikai javaslatoknak a vállalatok versenyképességére gyakorolt hatásai a vállalati tevékenység költségeire, az érintett ágazat innovációs képességére és nemzetközi versenyképességükre gyakorolt hatások vizsgálata révén. Egyszerű és hatékony módszer a javaslatok versenyképességre gyakorolt hatásának alaposabb elemzésére - SEC(2012) 91 final

¹⁷ Innovatív Unió - COM(2010) 546 final

A tagállamokban is vannak szabályozási problémák. Néhány tagállamban a nemzeti acélpiacon tapasztalható, **hozzáadottérték-adóval való visszaélés** negatív hatással van az acélgyártók működési feltételeire. Ennek következtében tisztességtelen verseny sújtja őket a fekete piac miatt. Sok esetben a vállalkozások ezért termelés-csökkentésre vagy gyárbezárásokra kényszerülnek. Némelyik tagállamban az adómegkerülés e fajtája miatt a betonacél termelése és értékesítése 2012-ben 15%-kal csökkent, ebben az évben pedig már 30%-kal¹⁸.

A Bizottság azt tervezi, hogy:

- lezárja az acéliparág **kumulatív költségeinek elemzését** 2013-ban, hogy értékelni tudja a szabályozásból eredő összterheket,
- a hatásvizsgálatok keretében folytatja azon új kezdeményezések értékelését, amelyek várhatóan jelentős mértékben befolyásolják az acélipar versenyképességét, adott esetben a **versenyképességre gyakorolt hatás ellenőrzésének** alkalmazásával,
- megvizsgálja, hogy a **SustSteel** milyen mértékben képes növelni az európai fenntartható acél építőanyagok piaci részesedését. Ezt követően bizonyos **szabványosítási tevékenységeket** is előírhat,
- a tagállamokkal együtt megvizsgálja az acéltermékek **Unión belüli illegális piaccal** – többek között a hozzáadottérték-adóval való visszaéléssel – szemben hozható intézkedéseket.

A Bizottság felszólítja a tagállamokat, hogy:

- a **SustSteel** bevezetési lehetőségének kiaknázásával javítsák az acél építőanyagok fenntarthatóságát.

3.2. Az acélkereslet fokozása

A világ acélpára jelenleg körülbelül **542 millió tonna többletkapacitással** rendelkezik. Ebből majdnem 200 millió tonna Kínára jut¹⁹. Jelenleg az EU-ban kb. 80 millió tonnára becsülik a felesleges kapacitásokat, miközben az EU teljes gyártókapacitása 217 millió tonnát tesz ki. Ha az acélgyártó kapacitás 2014 után változatlan marad, a kereslet jelenlegi növekedési üteme mellett öt-hét évbe telhet, amíg a kereslet igazodik a kapacitáshoz.

Az EU-ban **az acélkereslet néhány jelentős acélfelhasználó iparág gazdasági és pénzügyi állapotától függ**; az **építőipar** és az **gépjárműipar** például együttesen az acélkereslet megközelítőleg 40%-át teszi ki. A mérnöki szolgáltatások, valamint az elektromos és elektronikai berendezések ipara fontos hajtóerői az acélipar fejlődésének. A pénzügyi válság mindazonáltal erős negatív hatást gyakorolt ezekre az iparágakra. Az említett ágazatok javulásának biztosítására fontos az építő- és gépjárműipar támogatására irányuló jelenlegi EU-kezdeményezések megvalósítása azzal a céllal, hogy növekedjen e területeken a fenntarthatóság, valamint az erőforrás- és energiahatékonyság. A hangsúlyozottabban növekedés-orientált intézkedések ösztönözni fogják az acélfogyasztást.

¹⁸ A Polish Steel Association 2012. évi statisztikája

¹⁹ OECD DSTI/SU/SC(2012) 15 Excess Capacity in the steel industry: an examination of the global and regional extent of the challenge

A Bizottság azt tervezi, hogy:

- továbbra is támogatja a **legfontosabb acélfelhasználó ágazatokat**, különösen a Bizottság „CARS 2020”²⁰ kezdeményezése révén, többek között az alternatív üzemanyaggal működő járművek²¹ iránti kereslet ösztönzése és az energia- és erőforrás-hatékonyság javítására, valamint az épületállomány felújításának ösztönzésére irányuló „fenntartható építkezés”²² kezdeményezése révén.

3.3. Azonos versenyfeltételek nemzetközi szinten

Az EU nyitott piac. Az EU-n kívüli országok azonban túl gyakran alkalmaznak kereskedelmi korlátozásokat vagy torzításokat, így juttatják saját acéliparukat mesterséges előnyhöz. E korlátozó intézkedések közé tartoznak a vámkorlátok, nem tarifális intézkedések (főleg a műszaki előírások és megfelelőségértékelési eljárások tekintetében), exportösztönzők és -támogatások, valamint az acélgyártáshoz szükséges különféle típusú nyersanyagokra vonatkozó korlátozások.

Az EU **piacra jutási stratégiájának** következetes végrehajtásával fellép a **kereskedelmi korlátok** és **tisztességtelen módszerek** ellen, hogy érvényesítse a **nemzetközi kötelezettségvállalásokat** és **azonos versenyfeltételeket** biztosítson az acélágazat európai szereplői számára.

A hatékony hálózat és megfelelő **felügyeleti eszközök** segítségével az EU meghatározta a legfontosabb kereskedelmi akadályokat az EU-n kívül országok piacán, és ezek esetében azután megfelelő kényszerítő eszközök kerültek alkalmazásra. Az EU piacrajutási adatbázisában megtalálható módszerek közé tartozik a **kiviteli korlátozások kiszabása** és a **nyersanyagra kivetett vámok**. Ezeket – többek között – **India, Kína, az Orosz Föderáció és Egyiptom** alkalmazza, amelyek indokolatlanul növelik az acélgyártási költségeket az EU-ban. Az EU-termékeket a harmadik országok piacán sújtó korlátok más típusai, **túlzó engedélyezési eljárások** vagy követelmények formájában jelentkeznek, amelyek végső soron gátolják az EU acélexportját. Ilyen gyakorlat elsősorban az indiai és indonéziai piacon figyelhető meg. Ezenkívül különösen Kínában, illetve az USA-ban tapasztalhatók beruházási korlátozások és a belföldi acélipar előnyben részesítése a közbeszerzéseknél az EU-versenytársakkal szemben.

E kihívásokra az EU úgy felel, hogy a **piacra jutási stratégia** keretében megfontolt válaszintézkedéseket hoz. Így például **India a bizonyos acéltermékekre vonatkozó kötelező tanúsítási követelményeit** az EU indiai hatóságok felé tett lépései eredményeképpen megszüntette, míg **Kína** ellen vitarendezési eljárást kellett indítani **fontos nyersanyagok**, pl. kokszt miatt az EU-acélipar akadálytalan ellátása érdekében. Az EU tovább folytatja a fennmaradó akadályok kezelését olyan fejlett konzultációs fórumok segítségével mint az **acél kapcsolati csoportok az Orosz Föderációval, Kínával, az Egyesült Államokkal, de Japánnal, Indiával és Brazíliával is**. Azon túl, ami a szabadkereskedelmi viták keretében tárgyalható, vagy ami hatékonyan kezelhető a WTO-munkacsoportok tevékenysége révén, e kapcsolati csoportok hasznos tapasztalatcserét jelentenek az EU iparával még e növekvő piacokon szemben álló akadályok azonosításában és megszüntetésében.

²⁰ COM (2012) 636 final

²¹ COM (2013) 17 final és COM (2013) 18 final

²² COM (2012) 433 final

Az acélipar egy másik fő kihívással is szembesül, mégpedig a világszerte tapasztalható többletkapacitások kapcsán: **az EU-n kívül országok tisztességtelen kereskedelmi módszereivel**, amelyek arra irányulnak, hogy ezek az országok **fölös termelésüket agresszív kereskedelmi módszerekkel exportálják**. A Bizottság e kihívásra **piacvédelmi eszközeivel** válaszol. Az iparág ilyen tisztességtelen kereskedelmi módszerekkel kapcsolatos panaszai nyomán 2012-ben az Európai Bizottság vas- és acéltermékek esetében **tizenegy új vizsgálatot** kezdeményezett. Ez nettó növekedést jelent a megelőző évhez képest, és jelzi mind a probléma jelentőségét, mind a Bizottság eltökéltségét az iránt, hogy fellépjen az ilyen gyakorlatok ellen. A Bizottságnak ébernek kell maradnia a többi partner által használt piacvédelmi eszközök tekintetében, amelyek a hazai gyártók védelmére törekedve szintén az uniós export mennyiségét és piaci részesedését indokolatlanul korlátozó intézkedésekké válhatnak. A Bizottság ezért rendszeresen együttműködik az EU-n kívüli országok hatóságaival annak biztosítása érdekében, hogy a WTO védelemre, kiegyenlítő intézkedésekre és dömpingellenes eljárásokra vonatkozó szabályait megfelelően betartsák.

Összességében az EU-nak az uniós **acélgyártók versenyképességét befolyásoló korlátozó intézkedések** miatt elszántan **folytatnia kell piacra jutási stratégiáját**, hogy az európai ipar számára **tisztességes nemzetközi verseny** és **egyenlő versenyfeltételeket** biztosítson.

Hozzáférés a nyersanyagokhoz

Mint sok más termelő iparág, az acélgyártás is olyan **erőforrásoktól függ, amelyeknek Európa szűkében van**. A nagyolvasztóknak jó minőségű vasércre és kokszolószenre van szüksége. **A vasérc ára** jelentősen nőtt az elmúlt években²³ a feltörekvő gazdaságokból érkező erőteljes kereslet miatt. Az USA palagáz-fellendülés miatti kisebb szénigénye következtében csökkent a szénárakra nehezedő nyomás az EU-ban, amely hozzájárult a kokszolószen alacsonyabb árához, és növekvő szénfogyasztást eredményezett az EU-ban.

Az acél újra és újra **hasznosítható** anélkül, hogy lényeges tulajdonságai – szilárdsága, nyújthatósága és alakíthatósága – csökkenne. Egy tonna nem szennyezett acélhulladék újrahasznosítása több mint 1200 kg vasérc, 7 kg szén és 51 kg mészkő felhasználását képes kiváltani²⁴. A tiszta vasérc helyett **acélhulladékból történő acélgyártás** kb. 75%-kal csökkenti az energiafelhasználást és kb. 90%-kal a nyersanyag-felhasználást²⁵. Tekintettel arra, hogy az olcsó energiához és nyersanyagokhoz való hozzáférés kihívást jelent Európa számára, gazdasági szempontból egyértelmű a fémhulladékból előállított acélmennyiség maximalizálásának jelentősége. Környezeti szempontok is nyomatékosan indokolják a fémhulladék felhasználását, amelynek révén lényegesen csökkenthető a levegőszennyezés (kb. 86%-kal), a vízfelhasználás (40%-kal), a vízszennyezés (76%-kal) és a bányászati hulladék (97%-kal)²⁶. Egy tonna acél fémhulladékból való előállítása révén a vasérchez viszonyítva 231 tonnával csökken a CO₂-kibocsátás.

Az Európában újrahasznosított fémhulladék mennyiségének növeléséhez először is a **másodlagos fémpiacok jobb működésére van szükség**. Ez függ a felhagyott szerkezetekben, leselejtezett termékekben és más hulladékáramokban lévő fémek visszanyerésének költségétől és az elsődleges fémárhoz viszonyított mértékétől²⁷. Az újrafelhasználás és újrahasznosítás megkönnyítése érdekében a környezetvédelmi

²³ A vasérc ára a 2001-es 25 USD/tonnáról 2011-ben 250 USD-re emelkedett

²⁴ World Steel Association (2010)

²⁵ Az Egyesült Államok Környezetvédelmi Ügynöksége (EPA)

²⁶ Az Egyesült Államok Környezetvédelmi Ügynöksége (EPA)

²⁷ <http://scripts.cac.psu.edu/users/n/w/nwh5089/Steel%20Recycling%20Process.pdf>

szempontból optimalizált **terméktervezésnek** magába kell foglalnia a könnyű szétszerelést és az összes fémösszetevő szétválogatását. Az újrahasznosítás maximalizálása esetén több acél marad körforgásban²⁸. A **környezettudatos tervezésről szóló irányelv**²⁹ lehetőséget biztosít a termékek újrahasznosíthatóságára és költséghatékony szétszedhetőségére vonatkozó követelmények meghatározására, ami hozzájárulhatna ahhoz, hogy könnyebben hozzá lehessen férni a jó minőségű fémhulladékhhoz.

Az újrahasznosított acél iránti keresletet már az annak minőségébe vetett javuló bizalom is erősítette, ami a vas- és acéltörmelék **hulladék jellegének megszűnésére vonatkozó kritériumok** meghatározására vezethető vissza³⁰.

További erőfeszítéseket kell tenni a **fémhulladék illegális kivitelének** kezelésére, aminek következtében az európai gazdaság értékes nyersanyagokat veszít. A Bizottság javaslatokat fog tenni az ilyen illegális kivitelek elleni fellépésre azért, hogy a **hulladékszállításról szóló rendelet**³¹ értelmében megerősíti a tagállamok ellenőrzési kapacitását. A fémhulladék szállításának felügyelete is további munkát igényel.

A gyártási módszerek vizsgálatakor is figyelmet kell szentelni az erőforrás-hatékonyságnak és az éghajlatra gyakorolt hatásoknak. Az EU acéltermelésének megközelítőleg 40%-a származik villamos ívkemencékből, ami lehetővé teszi, hogy az acélt 100%-ban újrahasznosított fémhulladék nyersanyagból állítsák elő. Ez a fajta termelés ugyan energiaigényes, a fémhulladék elsődleges nyersanyagként való felhasználásának köszönhetően azonban erőforrás-hatékony. Mivel a vasérből történő elsődleges acélgyártáshoz képest kisebb CO₂-kibocsátással jár, támogatást érdemel. Ehhez azonban az szükséges, hogy **környezetvédelmi szempontból megfelelő körülmények között nyert jó minőségű fémhulladék** álljon rendelkezésre. A Bizottság **nyersanyagokra vonatkozó stratégiája**³² meghatározza e cél eléréséhez a megfelelő keretet.

A megfelelő felügyelethez a Bizottság **jegyzéket** állított össze arról a **14 kritikus nyersanyagról**, amelyek gazdaságilag fontosak, és amelyeknél az ellátási zavarok nagyobb kockázata áll fenn többek között az anyag földrajzi eredete miatt. Az ellátási kockázatot a kismértékű helyettesíthetőség és a nyersanyagok alacsony újrahasznosítási hányada is fokozhatja. A jegyzék, amely az acélötvtözetek gyártásához szükséges több anyagot is tartalmaz, 2013-ban felülvizsgálat tárgya lesz, és megfontolás tárgyát fogja képezni, hogy a koksizolószen felkerüljön-e a jegyzékbe.

Kereskedelem

A kereskedelem különösen fontos tényező az acélágazat esetében. Tekintettel arra, hogy a globalizált acélpiacon a kereskedelem a gazdasági növekedés ösztönzése szempontjából nélkülözhetetlen, a Bizottság erőteljesen támogatja a **WTO keretében a nemzetközi kereskedelem liberalizálását**.

A kétoldalú kapcsolatok szintjén a kereskedelmi megállapodásokról, különösen a szabadkereskedelmi megállapodásokról folytatott tárgyalások jelentik a másik fontos eszközt ahhoz, hogy az uniós vállalkozások számára egyenlő versenyfeltételeket lehessen biztosítani a piacokhoz és a nyersanyagokhoz tisztességes versenyfeltételek mellett való

²⁸ www.eurofer.org/index.php/eng/content/.../517/.../SteelRecycling.pdf

²⁹ 2009/125/EK irányelv

³⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:094:0002:0011:HU:PDF>

³¹ 1013/2006/EK rendelet

³² COM(2008) 699 és COM(2011) 25

hozzáférés tekintetében. Annak értékelésére, összességében milyen hatása van e megállapodásoknak az uniós iparágakra és az Unió gazdaságára, minden egyes kereskedelmi megállapodás esetében a tárgyalások lezárását követően elemzésre kerül, hogy a tervezett megállapodás milyen következményekkel jár az EU szempontjából. A szóban forgó értékelésre a tárgyalási irányelvek elfogadása előtti előzetes hatásvizsgálaton és a kereskedelmi tárgyalásokkal párhuzamosan végzett fenntarthatósági hatásvizsgálaton kívül kerül sor.

Fontos, hogy rendelkezésre álljanak **az ágazattal kapcsolatos statisztikai adatok**, amelyek lehetővé teszik az egyre változékonyabb acélimport-trendek gyors elemzését és megalapozott tények alapján a szükséges kezdeményezések meghozatalát.

Nagyobb valószínűsége van annak a lehetőségnek, hogy az import növekedni fog, ha a termelésben világszerte tovább növekedik a többletkapacitás. Ez ugyanis – a globális többletkapacitás felhasználása érdekében – ösztönözné a **támogatások és dömping** alkalmazását. 2012 végéig egy automatikus engedély-alapú rendszer (előzetes felügyelet)³³ tette lehetővé, hogy a jövőbeni acélimportról időben információ álljon rendelkezésre. E rendszer lejáta után az EU továbbra is éber és pontosan felügyeli a harmadik országokból érkező importot az erre szolgáló „Surveillance 2”³⁴ rendszerrel. Az EU több kereskedelmi partnere szintén felügyeli az acélimportot, néhány ezek közül, pl. az USA az automatikus engedélyezéshez hasonló rendszerrel.

Fontos továbbá azt biztosítani, hogy az **származtatott termékek kereskedelmének** piacai tisztességesek és átláthatóak legyenek és egyúttal konkrét feltételek teljesüljenek a likviditás támogatására, a piaci visszaélések és a piactorzító pozíciók létrejöttének megakadályozására. Több különböző jogszabály³⁵ is hatással lehet az acélgyártókra, mind a származtatott termékek kereskedelmét, mind a pénzügyi eszközöket illetően.

A Bizottság azt tervezi, hogy:

rövid távon

- **átfogó kereskedelmi stratégiájának** keretében különböző kereskedelempolitikai eszközöket (pl. kereskedelmi tárgyalások vagy piacvédelmi eszközök) alkalmaz, hogy az európai acélgyártók hozzáférjenek a harmadik országok piacaihoz. Ezzel összefüggésben
 - fellép az acélagazatban tapasztalható **tisztességtelen kereskedelmi módszerek ellen,**
 - továbbra is időszerű tájékoztatást nyújt az EU-n kívüli országokból

³³ A Bizottság 1241/2009/EU rendelete

³⁴ A Surveillance 2 rendszer közvetlenül az import vámárnyilatkozatokból kivonatolt adatokat gyűjti. Ezen adatok a vámárnyilatkozat hivatkozási számára, az áruajtára, származásukra, mennyiségükre, értékükre és a vámhivatal általi elfogadás adataira (tényleges behozatali dátum) vonatkoznak. Az adatokat az uniós tagállamok vámhivatalainak központi rendszere küldi ki. A rendszer a Vámkódex végrehajtási rendelkezéseinek 308d cikkén alapul (2454/93/EGK rendelet)

³⁵ A pénzügyi eszközök piacáról szóló rendeletjavaslat, COM(2011) 652, az európai piaci infrastruktúráról szóló 648/2012/EU rendelet, a 2008/26/EK irányelvvel és a 2010/78/EU irányelvvel módosított, a piaci visszaélésekről szóló 2003/6/EK irányelv.. A piaci visszaélésekről szóló irányelv jelenleg felülvizsgálat alatt van, COM (2011)654 és a piaci visszaélésekről szóló rendeletjavaslat COM (2011) 651

érkező acélimport alakulásáról,

- továbbra is elvégzi a **tervbe vett szabadkereskedelmi megállapodások előzetes értékelését** a kereskedelmi tárgyalási irányelvek elfogadása előtt, valamint az aláírást megelőzően annak elemzését, hogy a megkötött szabadkereskedelmi megállapodások milyen következményekkel járnak az EU szempontjából,
- felügyeli a **fémhulladék-piacokat**. Figyelembe véve, hogy a fémhulladék feldolgozása során Európában kevesebb CO₂ keletkezik, környezetvédelmi okokból adott esetben érdemes lenne megfontolni nem diszkriminatív intézkedések bevezetését a CO₂-kibocsátás EU-n kívüli országokba történő áthelyezésének elkerülésére, feltéve, hogy ezek az intézkedések nem vezetnek közvetlen vagy közvetett exportkorlátozásokhoz,
- jogszabály-alkotási javaslatot nyújt be a **hulladékszállítás felügyeletére és ellenőrzésére** vonatkozóan,
- mérlegeli, hogy a **kokszolószen** és az acélgyártás szempontjából alapvető fontosságú más elemek felkerüljenek a **kritikus nyersanyagok** jegyzékébe,
- együttműködik a legfontosabb EU-n kívül gyártó országokkal, hogy **áttekintést kapjon az ágazatról**, annak trendjeiről, és hogy közös megközelítésmódokat dolgozzon ki a világszinten jelentkező kihívásokkal szemben;

hosszú távon

- a szabadkereskedelmi megállapodások tárgyalása révén folytatja a **kereskedelem liberalizációjára vonatkozó menetrendjét**, hogy a harmadik országok piacain megszűnjenek vagy lényegesen csökkenjenek a vámtételek és a nem tarifális korlátozások, az európai ipar tartósan hozzá tudjon jutni a nyersanyagokhoz, valamint hatékonyabban lehessen ösztönözni az acéltermékekre vonatkozó nemzetközi szabványokat,
- a **piacvédelmi eszközök modernizálásával** összefüggésben továbbra is együttműködik a Tanáccsal és az Európai Parlamenttel a dömpingellenes és szubvencióellenes alaprendeletek gyors naprakésszé tételén. E változások lehetővé tennék többek között magasabb vámok bevezetését (eltérve az „alacsonyabb vám” szabályától) az azon országokból behozott termékek esetében, amelyek tisztességtelen szubvenciókat alkalmaznak, és strukturális torzulásokat okoznak nyersanyagpiacain. A Bizottság továbbá hatékonyabb eszközöket tudna alkalmazni, amelyek lehetővé tennék hivatalból végzett vizsgálatok elvégzését abban az esetben, ha az érintett uniós iparággal szemben megtorló intézkedésektől lehet tartani.

3.4 Energia-, éghajlat-, erőforrás- és energiahatékonysági politika a versenyképesség fokozásának szolgálatában

Megfizethető energiaárak és -ellátás

Más energiaigényes iparágakhoz hasonlóan az európai acélipar esetében is az energiaköltségek jelentik a versenyképesség egyik legfontosabb hajtóerejét. Az acélipar

becslése szerint – az értéklánc szegmenseitől függően – az **energiaköltségek teszik ki az összes működési költség mintegy 40%-át**³⁶. **Az európai ipar magasabb energiaárakkal szembesül**, mint legtöbb nemzetközi versenytársa, és ezt a trendet az árak vonatkozásában az utóbbi években végbement fejlemények is felerősítették.

Az acélipar legfontosabb energiaforrása a villamos energia és a kokszolószén, és az ár tekintetében mindkettő egyre nagyobb nyomást gyakorol az iparra. Noha nemrégiben árcsökkenés következett be, **a kokszolószén ára lényegesen megnőtt az utóbbi évek folyamán**.³⁷ Az EU ipara által használt **végfelhasználói villamos energia ára kétszer akkora, mint az USA-ban**³⁸ és lényegesen **magasabb, mint a legtöbb OECD-országban** (Japán kivételével) és sok nagy feltörekvő gazdaságban. 2005 és 2012 között az európai ipar **a villamos energia tekintetében átlagban 38%-os áremelkedéssel szembesült**, miközben a villamos energia ára 4%-kal csökkent az USA-ban és csak 16%-kal nőtt Japánban.³⁹ Mivel ezek a különbségek hatással vannak az acélvállalatok költségszerkezetére a különböző régiókban, és közvetlenül befolyásolják a globális versenyt és versenyképességet, **a nemzetközileg versenyképes energiaárak és biztonságos energiaellátás életfontosságúak az európai acélipar jövője szempontjából**, nem utolsósorban azért, mert fontosak az acélipari beruházásokra – többek között azok helyszínére – **vonatkozó döntések szempontjából**. A Bizottság „Energia-menetrend 2050”⁴⁰ című dokumentumának alapjául szolgáló elemzésből kiderül, hogy **a villamos energiaárak** – nagyrészt az infrastrukturális beruházási költségek nyomán – **a 2030-ig tartó időszakban valószínűleg növekedni fognak**, majd enyhén visszaesnek. Ezért az energiára vonatkozó jövőbeni szakpolitikák meghatározása során különös figyelmet kell szentelni az árakra és költségekre gyakorolt potenciális hatásoknak, és meg kell határozni, hogyan lehet az energiaigényes iparágak versenyképességére gyakorolt hátrányos hatásokat csökkenteni vagy kiegyenlíteni.

A villamos energia végfelhasználói árának változásai és az országok közötti különbségek (akár az EU-n belül is) különböző tényezők összetett kölcsönhatásaira vezethetők vissza, pl. a tüzelőanyag-költségekre, az adópolitikára, a piacszerkezetre, az árszabályozás változásaira, az éghajlat-politika és a megújuló energiára vonatkozó politika különbségeire és az áramelőállítás szerkezetében bekövetkező változásokra. **A megújuló energiák energiamixen belüli** aránya hatással van a villamos áram árára. Míg az alacsony határköltségekkel járó megújuló energia nagy aránya lefelé nyomja a nagykereskedelmi árakat, a megújuló energiák elterjedése – a tagállamok által kivetett adók miatt – rövid és közép távon növelheti a végfelhasználói árakat. Ezért fontos, hogy **a megújuló energiák költsége csökkenjen és hogy a nemzeti támogatási programok költséghatékonyak legyenek**. A tagállamok által kivetett adók, tarifák és illetékek a végfelhasználói árak jelentős és sok esetben egyre növekvő részét képezik. Jelenleg az acélipar és már energiaigényes iparágak néhány tagállamban ezen adók tekintetében kedvezményeket vagy mentességeket élveznek.

További kihívást jelent a **villamosenergia-árak kibocsátáskereskedelmi rendszerrel összefüggő növekedése**. Ezt azonban mérsékelni lehet az állami támogatásra vonatkozó uniós

³⁶ *The Usefulness of Estimating Sectoral Price Elasticities* (Az Ecorys tanulmánya az európai energiaigényes iparágakról).

³⁷ A kokszolószén ára a 2009-es 170 USD/tonnáról 290 USD-re emelkedett 2011-ben.

³⁸ Nemzetközi Energiaügynökség, Quarterly Statistics, 2012. 2. negyedév.

³⁹ IEA: 2005-ös index = 100, *Energiaárak és adók*, Quarterly Statistics, 2012 4. negyedév. Az európai adatok csak az OECD-tagokra vonatkoznak

⁴⁰ COM(2011) 885/2

iránymutatások alapján⁴¹, amelyek a CO₂-kibocsátásáthelyezés megelőzése érdekében bizonyos körülmények között megengedik e költségek kompenzációját.

A **belső energiapiac fokozatos kialakítása** hozzájárult a villamos energia nagykereskedelmi árának megfékezéséhez és többek között a piacra lépési korlátok és szabályozási akadályok megszüntetése révén élénkíti a versenyt, de teljes kiépítése a határon átnyúló kapacitások és a transz-európai energia-infrastruktúra bővülésétől is függ⁴². Ahhoz, hogy a belső energiapiac működjön, a tagállamoknak a **harmadik energiacsomagot**⁴³ is **teljes körűen végre kell hajtaniuk**. Ahhoz, hogy Európában versenyképesek legyenek az energiaárak és -költségek, az is fontos, hogy a javasolt Horizont 2020 program révén kellő támogatást élvezzen az **energetikai technológiákkal** kapcsolatos kutatás és innováció (különösen ott, ahol ez javíthatja az energia-hatékonyságot, aminek fontos szerepe lehet elsősorban az energia-árróló bezárásában)⁴⁴, továbbá fokozódjanak a beszerzési források, útvonalak és országok diverzifikálására irányuló erőfeszítések. A hazai energiaforrások költséghatékony fejlesztése - legyenek azok megújuló energiák, a szén CCS-sel együttes felhasználása, vagy a hagyományos és nem hagyományos fosszilis üzemanyagok - ugyancsak pozitív hatással lehet az energiaárakra közép- és hosszú távon.

Az energiaigényes iparágak erősen tőkeigényesnek, mivel a beruházások átlagos megtérülési ideje 20–30 év, ezért a **beruházási kockázatok korlátozása érdekében fontos, hogy energiaárak előre jelezhetőek legyenek**. Az EU versenyszabályai megengedik az ilyen tervezési biztonságot nyújtó **hosszú távú villamosenergia-szerződéseket** a szállítók és vevők között. Csak bizonyos feltételek mellett vezethetnek ezek a szerződések a verseny kiiktatásához és a szerződés megsértéséhez⁴⁵. A verseny kiiktatása normál esetben csak a domináns szállítók esetében, vagy több szállító hasonló magatartásának összeadódása révén következhet be. A Bizottság korábbi döntései⁴⁶ ugyan megengedik a különböző egyedi hosszúságú és lejáratú időpontú szerződéseket, azonban előírják, hogy minden évben jelentős olyan mennyiségek álljanak a piac rendelkezésére, amelyeket más szállítók átvehetnek. Ha a Bizottság döntési gyakorlata nem lenne elegendően világos az ilyen szerződések megítélésében, a Bizottság kész – a témával kapcsolatos bizottság közlemény szerinti – útmutatót⁴⁷ kiadni, feltéve, hogy a közleményben meghatározott feltételek teljesülnek.

Az **Európai Tanács 2013. május 22-én** elismerte, hogy a magas energiaárak és -költségek hatását kezelni kell. Ebben az összefüggésben a Bizottság nyomon fogja követni a Tanács következtetéseivel⁴⁸ kapcsolatos fejleményeket. Az **energiaköltségek** és az iparra gyakorolt hatásuk szoros **figyelemmel kísérése keretében a Bizottság adatokat gyűjt** majd az energiaár különböző költségösszetevőire és ezek időbeli alakulására, valamint az EU és más fontos acélgyártó régiók közötti árak összehasonlítására, ezen belül az olyan kiigazító intézkedésekről, mint a mentességek és adókedvezmények.

⁴¹ 2009/C 235/04.

⁴² COM(2011) 676.

⁴³ 2009/72/EK és 2009/73/EK irányelv, valamint 713/2009/EK, 714/2009/EK és 715/2009/EK rendelet.

⁴⁴ COM(2011) 808 final.

⁴⁵ EUMSZ 101. és/vagy 102. cikke

⁴⁶ AT.39.386 sz. ügy — Hosszú távú villamos energiaszerződés, Franciaország (HL C 133., 2010.5.22., 5-6. o.) és AT.37966 sz. ügy — Distrigaz (HL C 9., 2008.1.15, 8. o.)

⁴⁷ A Bizottság közleménye az egyedi esetekben felmerülő, az EK-Szerződés 81. és 82. cikkével kapcsolatos újszerű kérdésekben nyújtható, nem hivatalos iránymutatásról (iránymutató levelek), HL C. 101/78, 2004.4.27.

⁴⁸ EUCO 75/1/12, 2013. május 23.

Tekintettel a differenciált költségvetési konszolidációra, az Európai Bizottság azt javasolja, hogy a **költségvetési kiigazítások** mind a bevételi, mind a kiadási oldalon **jobban serkentsék a növekedést**. Ami a környezetvédelmi adókat illeti, ezek bevezetése új technológiák fejlesztését ösztönözheti, fokozhatja az erőforrás-hatékonyságot és a „zöld” munkahelyek teremtését, de a **magas energiaárak** által a háztartásokra és a versenyképességre – ezen belül az energiaigényes iparágakra – gyakorolt hatását nyomon kell követni, hogy a jövőben megalapozott tények alapján lehessen döntéseket hozni⁴⁹.

Az éghajlat- politikával kapcsolatos tennivalók

Az acélipar az egyik legnagyobb CO₂-kibocsátó⁵⁰. Az ágazat esetében a **CO₂-kibocsátásáthelyezés veszélyének** kitett ágazatról is beszélhetünk. E kockázat miatt az acélipar alapvetően a benchmark-alapú érték 100%-ának megfelelő kibocsátási engedélyeket fognak ingyenesen kapni. Az ETS-re vonatkozó állami támogatási iránymutatásoknak megfelelően az ágazat 2013. január 1-től 2020. december 31-ig a harmadik ETS-szakaszban pénzügyi kiegyenlítést kaphat.

Amint a Bizottság Zöld Könyve (Az éghajlati és energiapolitika kerete 2030-ig)⁵¹ megállapítja, az energia- és éghajlati politikát költséghatékony, előre látható és koherens módon kell megvalósítani. A szabályozási keret átláthatósága és stabilitása fontos ahhoz, hogy az ipari bázis megújulásához elengedhetetlen hosszú távú beruházások megvalósuljanak Európában, különösen a hosszú megtérülési idejű (20 - 30 év), tőkeigényes iparágakban. Ezért az EU 2020 utáni időszakra szóló éghajlati politikájának meghatározásakor szem előtt kell tartani, hogyan vehetők legjobban figyelembe a technológiai korlátok, akadályok és lehetőségek, a versenyképességgel kapcsolatos költségek, valamint az EU-n kívüli országok elkötelezettségei és törekvései.

Az EU a világ üvegház-kibocsátásnak csupán 11%-áért felelős, és ez az arány is csökkenő tendenciát mutat, ezért **hatékony nemzetközi intézkedések** szükségesek az éghajlatváltozás kezeléséhez. A célok eléréséhez fontos, hogy az összes fő gazdaság és minden ágazat arányos, méltányos, átlátható és felelős módon járuljon hozzá e célok eléréséhez. Olyan további elkötelezettségekre, valamint hatékony felügyeleti, jelentési és felülvizsgálati rendszerre van szükség, amely biztosítja a jövőbeni nemzetközi éghajlatváltozási egyezmény átláthatóságát, az uniós ipar versenyképességének javítása szempontjából pedig nemzetközileg elismert szabványok szükségesek. Az **éghajlattal kapcsolatos feladatok finanszírozhatósága** szintén fontos. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság megvalósításának uniós ütemterve megállapítja, hogy az új célok eléréséhez további beruházásokra van szükség.⁵² 2035 után fejlettebb ipari folyamatok és berendezések széles körű alkalmazására lenne szükség, mivel a leghatékonyabb acélgyárak CO₂-kibocsátásainak szintje az EU-ban már majdnem elérte a jelenleg alkalmazott technológiákban rejlő fizikai lehetőségek határát.

Az **innovatív finanszírozás** egyik módja az lenne, ha a kibocsátási engedélyek ETS-en belül árverés útján való értékesítéséből származó bevételeket az éghajlattal kapcsolatos célok elérésére, ezen belül esetlegesen az érintett iparágakban az alacsony CO₂-kibocsátású új

⁴⁹ A Bizottság közleménye, 2013. évi európai szemeszter: országspecifikus ajánlások - Európa kivezetése a válságból, COM (2013) 350

⁵⁰ A becslések alapján az EU-27-ben az emberi tevékenységből eredő CO₂-kibocsátások 4-7%-a származik az iparból, amely átlagosan 252,5 millió tonna CO₂-kibocsátást okozott a 2005 és 2008 közötti időszakban

⁵¹ COM(2013) 169 final

⁵² COM(2011) 112 final

technológiák fejlesztésére fordítanánk. 2013-tól az EU-n belüli összes kibocsátási egység több mint 40%-a kerül árverés útján való értékesítésre, majd az árverések szintje lineárisan növekedve 2027-ig eléri a 100%-ot.

Az EU eltökélt célja, hogy kezelje **az éghajlatváltozási politika versenyképességet érintő kérdéseit**. Ha az éghajlat-politikában nem sikerül egyenlő versenyfeltételeket teremteni, az EU-n kívüli acélgyártó versenytársak tisztességtelen versenyelőnyöket élveznek, ami torzítja az acél **világpiacát** és korlátozza az EU-n belüli jövőbeni beruházásokat, és CO₂-kibocsátásáthelyezést okozhat.

A globális összehasonlíthatóság biztosítása

Az anyagkutatás és a nyersanyagforrások ellenőrzése egyre fontosabb a CO₂-szegény technológiák területén a globális vezető szerepért jelenleg folyó világpiaci versenyben. Az acél az az anyag, amelyben jelentős potenciál rejlik a tudásbázisú, alacsony CO₂-kibocsátású és erőforrás-hatékony gazdaságba való átmenetben.⁵³ Fontos szerepe van a hatékonyabb, biztonságos és megbízható, alacsony CO₂-kibocsátású és erőforrás-hatékony technológiák fejlesztésében és elterjesztésében. Az uniós éghajlat-politika végrehajtásának elősegítése és az ENSZ Éghajlatváltozási Keretmegállapodásában szereplő célok elérése érdekében a CEN megbízást kapott az energiaigényes iparágakban keletkező üvegházhatású gázok (GHG) kibocsátásának értékelésére szolgáló **Európai Szabvány** elkészítésére. A kibocsátások csökkentésére irányuló számszerűsíthető, gyári és iparági szintű hozzájárulások meghatározásához átlátható módszertanra és szilárd konszenzusra van szükség a felügyeleti, jelentési és felülvizsgálati folyamatok, valamint a fő teljesítménymutatók tekintetében. A szabványok révén idővel lehetőség nyílhat az egyes eljárásokból adódó üvegházhatású gázkibocsátás mérési és számszerűsítési módszereinek validálására, és a létesítmények globális szintű összehasonlítására és a fejlesztési lehetőségek értékelésére.

Az acélagazat mint az éghajlati és erőforrás-hatékonysági célok aktív szereplője

Az acél számos területen – az autógyártás, a hajógyártás, az építőipar, a gépgyártás, a háztartási eszközök, az orvosi eszközök és a szélenergia-terén – járul hozzá a CO₂-csökkentéshez és az energia-megtakarításhoz. Egy friss tanulmány⁵⁴ összehasonlítja az innovatív acélipari területeken elért CO₂-megtakarításokat – ilyenek a hatékonyabb erőművek, szélenergia vagy könnyebb járművek – az acélgyártásból eredő CO₂-kibocsátásokkal. A tanulmányból az derül ki, hogy Németország esetében az acél felhasználásával elért megtakarítási potenciál nagyobb, mint az acélgyártásból eredő kibocsátás. **Az acél teljes mértékben, minőségromlás nélkül újrahasznosítható.** Az acélgyártás melléktermékei (pl. a salak) majdnem teljesen hasznosítható. Ezért az erőforrás-hatékonyságról szóló, az Európa 2020 stratégia keretében illeszkedő kiemelt kezdeményezés⁵⁵ szempontjából az acélipar esetében jól ki lehet aknázni az **életciklus-megközelítésre (LCA)**, az újrahasznosítási hányadokra és a melléktermékek jobb hasznosítására irányuló figyelemből származó előnyöket.

Az üvegházhatású gázok által jelentett kihívásra válasz lehet, ha **további energiahatékonysági intézkedések kerülnek bevezetésre és szigorú végrehajtásra az acéliparban**. Sok üzem termel nagy mennyiségű hulladékot és gázt, amelyek áram vagy gőz

⁵³ Bizottsági szolgálati munkadokumentum SEC(2011)1609: *Materials Roadmap Enabling Low Carbon Energy Technologies* (Az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó technológiák létrehozásához szükséges anyagok ütemterve)

⁵⁴ Boston Consulting Group

⁵⁵ COM(2011) 21

termelésére használhatók fel: ezek vagy magukban az érintett létesítményekben használhatók fel áramtermelésre, vagy átadhatók a kapcsolódó iparágak számára vagy a nyilvános áramhálózatba. Ezek a projektek az áramtermelés más forrásainak, pl. a fosszilis tüzelőanyagoknak a kiváltása révén csökkentik a kibocsátást.

A Bizottság azt tervezi, hogy:

rövid távon

a **fenntartható növekedést elősegítő szabályozási környezet** megteremtése érdekében:

- 2013-ban útmutatást ad ki a **megújuló energia térnyerését elősegítő azon támogatási programokkal kapcsolatban, amelyeket** a tagállamok a megújuló energiák terén 2020-ra kitűzött céljaik eléréséhez alkalmazhatnak,
- megfontolja, hogy kérésre **útmutatót** adjon ki a **hosszú távú villamosenergia-szerződések** versenyszempontú értékelésére újszerű vagy megoldatlan kérdések esetén,
- **elemzést** végez a tagállami **energiaárak és -költségek szerkezetéről és elemeiről**, különös tekintettel a háztartásokra, a kis és közepes vállalkozásokra valamint az energiaigényes iparágakra gyakorolt hatásra, és – az **Európai Tanács 2014. februári tanácskozására való felkészülés részeként** – áttekintve az EU-nak a globális gazdasági versenytársaival szembeni versenyképességét. Jelentést tesz a villamos energia ipari végfelhasználói árainról, beleértve annak összetevőit is (pl. energia-összetevő, adók, tarifák és illetékek) az EU tagállamaiban és más fontos gazdaságokban,
- elemzi **az ETS hatását a villamos energiaárakra** az EU-ban, és a 2030-as éghajlati politikai vitákkal összefüggésben megvizsgálja, hogy egyes ágazatokban szükség van-e a **CO₂-kibocsátásáthelyezés** veszélyének kezelésére szolgáló intézkedésekre,
- javaslatokat dolgoz ki az **EU 2030-ra szóló éghajlat-politikai keretére** vonatkozóan: ezekben teljes körűen figyelembe veszi a költséghatékonyságot és az ipari költségekre gyakorolt potenciális hatásokat. Anélkül, hogy megelőlegeznénk a zöld könyv (Az éghajlati és energiapolitika kerete 2030-ig) nyomán elindult nyilvános konzultáció eredményeit, a 2030-ra szóló éghajlat-politika kidolgozása során törekedni kell többek között az európai ipar nemzetközi versenyképességének, valamint bizonyos iparágak és folyamatok sajátosságainak, a globális éghajlatváltozási tárgyalások fejleményeinek, valamint az EU összes jelentős CO₂-kibocsátásának a figyelembevételére,
- gondoskodik arról, hogy az új CO₂-kibocsátásáthelyezési jegyzék készítésével összefüggésben a **CO₂-kibocsátásáthelyezés veszélyének** értékelése az új nyitott és átlátható módon, az ETS irányelvvel összhangban történjen, figyelembe véve bizonyos iparágak adott tulajdonságait és a villamos energia költségeinek hatását azok versenyképességére,
- hamarosan javaslatot tesz bizonyos kovácsoltvas-termékek feldolgozásának azon jegyzékbe történő felvételére, amely a közvetlen költségek tekintetében a CO₂-kibocsátásáthelyezés veszélyének kitett ágazatokat sorolja fel.

- támogatja az **energiahatékonysággal kapcsolatos**, a cégek által az energiahatékonysági irányelvvel⁵⁶ összhangban végzendő energiaauditok, illetve különböző európai és nemzetközi tanulmányok eredményei alapján meghatározott **bevált gyakorlatok** térnyerését,
- támogatja az **energiahatékonysági beruházásokat** (új erőművi kazánok, gázvisszanyerés az acélgyártásban, nagynyomású visszanyerő turbinák (TRT), hulladékhő visszanyerése),
- megfontolja a **környezettudatos tervezésre vonatkozó követelmények bevezetésének lehetőségét** az újrahasznosítás és szétszerelés esetében: ezzel ugyanis biztosítani lehetne az újrahasznosítható acélnak a többi terméktől való elkülönítését;

az **innováció** elősegítése érdekében:

- az energiahatékonysági irányelv és más energiahatékonysági jogszabályok és stratégiák végrehajtása érdekében az acélipart is bevonja az energiahatékony termékek, technológiák és megoldások kutatásával-fejlesztésével, **demonstrációs projektjeivel, alkalmazásával és piaci bevezetésével kapcsolatos intézkedésekbe**,
- értékeli, hogyan lehet az **ETS-sel kapcsolatos bevételeket** bizonyos célkitűzésekhez rendelni, és az éghajlattal kapcsolatos célok finanszírozására, köztük az új és innovatív technológiáknak az energiaigényes iparágakban való bevezetésére felhasználni;

közép- és hosszú távon

a **fenntartható növekedést elősegítő szabályozási környezet** megteremtése érdekében:

- folytatja a tárgyalásokat egy olyan, **2015-ig** megkötendő, **kötelező érvényű éghajlatváltozási megállapodásról, amelyben** minden fél – különösen a nagy gazdaságok – felelősségüknek és képességüknek megfelelő mértékű kötelezettségvállalást tesznek, és amely biztosítja az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot, valamint szilárd megfelelési és végrehajtási rendszert hoz létre,
- felszólítja az Európai Szabványosítási Bizottságot, hogy a lehető leghamarabb véglegesítse az energiaigényes ágazatok **üvegházhatású gázkibocsátásának értékelésére vonatkozó szabványokat**,
- az újrahasznosíthatósági szempontok hatékonyabb figyelembevétele érdekében további erőfeszítéseket tesz az **életciklus-megközelítés (LCA) módszertanának kidolgozására**,
- értékeli az életciklus-megközelítés alkalmazását és az anyagok újrahasznosíthatóságát az értéklánc mentén, és az **anyagok újrahasznosíthatóságával** kapcsolatos szempontokat beépíti a megfelelő politikai javaslatokba és stratégiákba;

⁵⁶

2012/27/EU irányelv

az **ellátás diverzifikálása érdekében:**

- meghatározza a feltételeket a hazai hagyományos és nem hagyományos **gázforrások és fosszilis üzemanyagforrások** biztonságos jövőbeni hasznosítására, mivel ezek hozzájárulhatnak az EU energia-importfüggősége és az árak csökkentéséhez;

A Bizottság felszólítja a tagállamokat, hogy:

- az Európai Tanács 2014. februári ülésére való felkészülés keretében a Bizottság jelentése alapján értékeljék **a nemzeti intézkedések (pl. adózás, kapacitási és hálózati adók, tarifák) által az energiaigényes iparágak áraira gyakorolt hatást**, és a megújuló energiákra vagy más energiafajtákra vonatkozó támogatási mechanizmusokat,
- ennek alapján mérlegeljék, hogy – a költségvetési konszolidációra, a versenyszabályokra és a belső piac integritására tekintettel – melyek a **legmegfelelőbb intézkedések az energiaigényes iparágak energiaárainak csökkentésére**,
- mérlegeljék **az ETS-bevételeknek az energiaigényes iparágak K+F projektjeihez való rendelkezését, és felhasználását**,
- a piac működőképességének és az energiaágazat ellátási biztonságának erősítése révén fokozzák erőfeszítéseiket az EU ipara és a fő versenytársak között az **átlagos energiaárak és -költségek terén fennálló különbségek csökkentésére**,
- értékeljék a **közös áramtermeléssel, a hosszú távú szerződésekkel és a partneri kapcsolatokkal** összefüggő kezdeményezéseket,
- osszák meg egymással a bevált **gyakorlatokat** és egyéb információkat.

A Bizottság **értékelni fogja a megtett intézkedések hatását** és szükség esetén további ajánlásokat ad az energiaigényes iparágak energiaköltségeinek minimalizálása érdekében.

3.5 Innováció

Az EU acéliparában a legmodernebb létesítmények teljesítménye **közel áll ahhoz a határhoz, amire a jelenlegi technológia képes**, és az **áttörést jelentő technológiák bevezetése nélkül**⁵⁷ az acéliparban igen nehéz lesz további jelentős CO₂-kibocsátás-csökkenést elérni. Új technológiai fejlesztések csak néhány év múlva várhatók. Az „ULCOS”⁵⁸ elnevezésű, átfogó projekt részeként korábban több, potenciális áttörést jelentő technológiát vizsgáltak meg. A Bizottság támogatta az ULCOS projekteket: összesen 40 millió EUR-val finanszírozta a 6. keretprogram K+F részéből, valamint támogatta a Szén- és Acélipari Kutatási Alapból is.

⁵⁷ *Prospective scenarios on energy efficiency and CO₂ emissions in the Iron & Steel industry* („Lehetséges forgatókönyvek az európai uniós vas- és acélagazat energiahatékonysága és szén-dioxid-kibocsátása területén”) (2012) – JRC

⁵⁸ ULCOS, vagyis Ultra-Low Carbon dioxide (CO₂) Steelmaking: rendkívül alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó acélgártás

A „Horizont 2020” program keretében létrehozott SPIRE⁵⁹ elnevezésű támogatási programból a köz- és magánszféra partnerségei (PPP) részére nyújtható egyedi feldolgozóipari támogatás. Ezenkívül mind az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő megvalósításának ütemtervében⁶⁰, mind a 2050-ig szóló energiaügyi ütemtervben⁶¹ az ipari szektor szén-dioxid-mentesítésre irányuló kulcsfontosságú technológiák között szerepel a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás, és annak az ipari folyamatokban történő alkalmazása és energiatermelési alkalmazása. A szén-dioxid-leválasztás és -tárolás a prioritások között szerepel a stratégiai energiatechnológiai tervben (SET-terv) is, amely egy erre vonatkozó európai ipari kezdeményezéshez és az Európai Energiakutatási Szövetség (EERA) közös kutatási programjához is kapcsolódik. Az acél energiaügyi alkalmazásainak fontosságát és a kutatás és innováció szükségességét „Az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó technológiák létrehozásához szükséges anyagok” ütemterve⁶² is hangsúlyozza. Éppen ezért elképzelhető, hogy az ULCOS előző K+F fázisában vizsgált K+F+I tevékenységekhez hasonló további javaslatok szülessenek. A 2014 és 2020 közötti időszak tekintetében a kutatási projektek a Szén- és Acélipari Kutatási Alapból is közel 280 millió EUR összegű finanszírozásban részesülnek.

A jövőt tekintve egyértelmű azonban, hogy CCS technológiával történő acélgyártás terén ipari méretű demonstrációs projektre lesz szükség, és a pénzügyi keret várhatóan meghaladja majd a K+F+I projektekre jellemző mértéket. A becslések szerint az ULCOS vonatkozású demonstrációs kísérletek teljes körének költsége meghaladja majd az 500 millió EUR-t. Ezért egyértelmű, hogy az acélgyártáshoz alkalmazható CCS technológiák kereskedelmi demonstrációjának következő szakaszához **egyéb pénzeszközöket kell bevonni**, például egy új NER 300 pályázati programra, egy további európai energiaügyi gazdaságélénkítő programra, vagy a strukturális alapok felhasználására lehet szükség.

Továbbá akkor is, ha az ilyen technológiák rendelkezésre állnak, **széles körű elterjedésük** attól függ majd, hogy lehet-e őket **versenyképes termelési költségekkel alkalmazni** az EU-ban, illetve a **társadalmi elfogadja-e őket**. Különösen a CCS esetében van szükség olyan mechanizmusokra, amelyek elősegítik a helyi közösségek bevonását, és megfelelő szén-dioxid-ár biztosítását.

Az európai acélipar folyamatosan fejleszt **új típusú acélokat** az egyedi alkalmazások igényeinek kielégítésére. Manapság azonban a környezetbarát feldolgozási technológiák körében van szükség – a korábbiaknál sokkal nagyobb mértékben – a K+F+I ösztönzésére. Az új szétválogatási technológiákban és innovatív rendszerekben, piacokban és üzleti modellekben rejlő lehetőségek a hulladék újrahasznosításának továbbfejlesztése terén különösen ígéretesek a versenyképesség javítása, valamint a környezeti hatások és a kibocsátás csökkentése szempontjából.

A **nyersanyagokkal foglalkozó európai innovációs partnerség (EIP)**⁶³ az innovációt az acél teljes értékláncában ösztönzi, a feltárástól és kitermeléstől egészen a hatékony feldolgozásig, újrafeldolgozásig és helyettesítésig.

A felmerülő acélipari technológiák ipari alkalmazása az **Európai Beruházási Bank (EBB) pénzügyi mechanizmusainak**⁶⁴ alkalmazásával növelhető. Az alacsonyabb kockázati profilú

⁵⁹ Sustainable Process Industry through Resource and Energy Efficiency (Fenntartható feldolgozóipar az erőforrás- és energiahatékonyság révén)

⁶⁰ COM (2011) 112 final

⁶¹ COM (2011) 885 final

⁶² SEC(2011) 1609

⁶³ COM(2012) 82 final

acélipari projektek gyakran jogosultak az EBB hosszú távú finanszírozására. Emellett a rendkívül innovatív acéltermékek finanszírozhatók az Európai Bizottság és az EBB által közösen létrehozott innovatív hitelezési kockázat-megosztási rendszer, a **kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmus** (RSFF) keretében, amelynek célja a nagyobb pénzügyi kockázati profilú, kutatási, technológiafejlesztési, demonstrációs és innovációs befektetések terén javítani a hitelfinanszírozási lehetőségeket.

A Bizottság azt tervezi, hogy:

- megfontolja – a „**Horizont 2020**” program keretében, az alkalmazandó állami támogatási szabályokkal összhangban – a tisztább, erőforrás- és energiahatékonyabb technológiákra irányuló új technológiákkal kapcsolatos **K+F, demonstrációs és kísérleti projektek** (köztük a vonatkozó követelményeknek eleget tevő PPP-k) támogatását. Előkészítés alatt áll egy potenciális PPP - SPIRE (Fenntartható feldolgozóipar az erőforrás- és energiahatékonyság révén) projekt és a stratégiai energiatechnológiai terv (SET-terv).
- nemzetközi szinten együttműködik az **upstream kutatási projekteken**, azokban az esetekben, amikor ez lehetséges és hasznos az európai versenyképesség fokozásához és a piacra jutáshoz,
- a **pénzügyi támogatást** inkább a **felfuttatási és kísérleti szakaszra** összpontosítja, és nem csupán a kutatási szakaszra,
- a **nyersanyagokkal foglalkozó európai innovációs partnerség**, és különösen annak soron következő stratégiai megvalósítási terve keretében megvizsgálja az összes lehetőséget arra vonatkozóan, hogy elősegítse az **innovációt** az acéliparban a nyersanyag-értéklánc – többek között az újrahasznosítás – mentén.

A Bizottság felszólítja a tagállamokat, hogy:

- vizsgálják meg a K+F+I projektek finanszírozására irányuló egyedi programok létrehozására szolgáló **finanszírozási források bizonyos célokhoz való rendelkezésének** szükségességét és életképességét az acéliparban, és részesítsék előnyben a klaszterek létrehozását.

A Bizottság felkéri az Európai Beruházási Bankot, hogy:

- vegye fontolóra a **hosszú távú finanszírozási alkalmazásokat az olyan acélipari projektek** esetében, amelyek célja az elérhető legjobb technológiák (BATs) alapján meghatározott, az ipari kibocsátásokról szóló irányelvben foglalt engedélyezési követelményeknek történő megfelelés biztosítása.

3.6 Társadalmi dimenzió: szerkezetátalakítások és készségigények

Az acélipar foglalkoztatási kilátásai komoly aggodalomra adnak okot és teljes körű politikai figyelmet kívánnak, nem utolsósorban azért, mert a szerkezetátalakítás miatt az elmúlt években 40 000 állás szűnt meg.

⁶⁴

A non-profit EIB továbbra is háromszoros „A” minősítéssel rendelkezik mindhárom hitelminősítő intézetnél, és ezért rendkívül kedvező kamattal tud hitelt felvenni a globális pénzügyi piacokon, és továbbadni azokat a kiválasztott projektekre.

Ez azt jelenti, hogy a tagállamok továbbra is komoly **társadalmi kihívásokkal** néznek szembe a múltbeli és már bejelentett jövőbeni kapacitásleépítések tekintetében, amelyek számos régiót érintenek. Ráadásul, amennyiben még inkább súlyosodik az európai acél-előállítás problémája, úgy az azonos értékláncra épülő iparágak szintén tönkre fognak menni vagy más területeken fognak beruházni.

Annak érdekében, hogy az acélipar továbbra is stratégiai szerepet töltsön be az európai gyáripar és foglalkoztatás szempontjából, – a hosszú távú intézkedések mellett – sürgős (átmeneti) intézkedéseket is meg kell hozni. Mindehhez olyan, állami támogatással kombinált **átmeneti megállapodások** kidolgozására van szükség, amelyek célja **a munkaerő megtartása** és **a dolgozóknak** a gazdasági recesszió időszakában – adott esetben – az alkalmazandó állami támogatásokra vonatkozó szabályokkal összhangban történő **átképezése**.

Különbé uniós alapok és politikai eszközök mozgósíthatók az alkalmazkodás társadalmi költségeinek csökkentésére és annak biztosítására, hogy **a szükséges készségeket** fenn lehessen tartani és fejleszteni az iparág jövőbeni versenyképessége érdekében. Ezt oly módon kell megvalósítani, hogy az elősegítse az idővel újabb, korszerűbb és fejlettebb termelési technikák és innovatív termékek irányába történő elmozdulást, és ne zárja ki semmilyen szükséges szerkezetátalakítás lehetőségét. Ezek az intézkedések különösen fontosak az acéliparban, amelynek a többletkapacitás problémájával kell majd megküzdenie.

A **kedvezőtlen társadalmi hatások csökkentése** szempontjából kulcsfontosságú, hogy előre lássuk, hogy az uniós acéliparban milyen szerkezetátalakításra lesz szükség. A társadalmi hatások minimalizálása érdekében elkerülhetetlen a képzés és átképzés területén bevált gyakorlatoknak a vállalkozások szintjén történő terjesztése és népszerűsítése.

Emiatt még fontosabb, hogy az érdekelt felek a **ciklikusan fellépő visszaesésekre** olyan átmeneti intézkedéseket dolgozzanak ki, amelyekkel hosszú távon megőrizhető a termelés és foglalkoztatás, és a kapacitáscsökkentéseket a felismert strukturális többletkapacitásokra lehet korlátozni. Az ágazat kiigazítási intézkedés formájában – az európai acélipar termelési kapacitását érintve – már több mint 30 millió tonnával kevesebb acél előállítása mellett döntött, amelyből 20 millió tonna acél előállításának elmaradása hosszú távú kiigazítási intézkedésnek tekinthető.

Az acélipar munkaerő-állományában ugyanakkor eddig soha nem látott változás tapasztalható. Ami a korszerkezetet illeti, a legtöbb acélgyártó vállalatnál a tényleges munkaerő-állomány több mint 20%-a 2005 és 2015 között el fogja hagyni az iparágat, **és a dolgozók közel 30%-a legkésőbb 2025-ig abba fogja hagyni a munkát.** Az iparágak éppen ezért gondoskodnia kell a fiatal és kreatív tehetségek odacsábításáról.

Különleges intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy **a magasan képzett szakértők és vezetők** tovább vigyék és előrelendítsék az európai acélipart, illetve a versenyelőny új lehetőségeit teremtsék meg.

A strukturális alapok ugyancsak az ágazati szerkezetátalakítás kísérő eszközei lehetnek, és előmozdíthatják az innovációt és az intelligens növekedésre való specializálódást. Ezen mélyreható változásokkal és a szerkezetátalakítással kapcsolatosan teljes mértékben ki kell használni az **Európai Szociális Alap (ESZA)** és az **Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap (EGAA)** jelentette eszközöket az ágazatban dolgozók készségeinek fejlesztésére és naprakésszé tételére, illetve az elbocsátásnak kitett dolgozók eredményes és gyors szakmai átképzésére. Megfelelő nemzeti és/vagy regionális programozás révén az ESZA még a konkrét szerkezetátalakítási műveleteket megelőzően, „anticipatív módon”, állandó jelleggel el tudja látni ezt a szerepet, és így csökkentheti az előbbi műveletek jövőbeni hatását. Az

EGAA ezt a feladatot az elbocsátott dolgozók aktív munkaerő-piaci intézkedésekkel történő támogatása formájában tudja teljesíteni.

Az uniós állami támogatásokra vonatkozó szabályok értelmében az acélipar az „Európa 2020” célkitűzéseire hozzájáruló **állami támogatási intézkedések** számos kategóriájának (K+F és innováció, képzés és foglalkoztatási támogatások és a környezetvédelem javítását célzó támogatás) előnyét élvezheti. Az acélipar például már mentesült a nemzeti környezetvédelmi és energiaadók kötelezettsége alól, és az energiahatékonysági intézkedésekre irányuló állami támogatásból, illetve a kötelező jellegű uniós szabványokon túlmutató beruházásokat célzó támogatásból is részesült. Emellett az acélipart a kibocsátásáthelyezés kockázatát rejtő egyik ágazatként tartják számon, és a tagállamok a kibocsátáskereskedelmi rendszer (ETS) által előidézett magasabb villamosenergia-áraknak az ágazat versenyképességére 2013 és 2020 között gyakorolt hatását a fentebbiekben részletezettek alapján csökkenthetik.

A Bizottság azt tervezi, hogy:

rövid távon

- a gyakorlati képzések és az ifjúság-központú felvételi eljárások megerősítése révén előmozdítja a fiatalok ágazaton belüli foglalkoztatását,
- az acélipar vonatkozásában egy **európai képzési tanács** létrehozását szorgalmazza, amely az acélipar készségfejlesztési és foglalkoztatási problémájával foglalkozó, már működő tagállami szervezeteket egyesítené. A képzési tanács – az ágazati szervezetek szándékától és kapacitásától függően – tagjai között a munkaadók és dolgozók uniós és nemzeti szintű képviselői, valamint oktatási és képzési szolgáltatásokat nyújtó szervezetek lehetnek,
- az „Erasmus mindenkinek” program⁶⁵ révén, a készségigényekre és a megfigyelt tendenciákra építve, támogatja a **szakképzettség-fejlesztési szövetségeket**. A szakképzettség-fejlesztési szövetségek olyan, elsősorban munkaalapú tanulásra épülő **közös tananyagok és módszerek kidolgozásán és megvalósításán** fognak dolgozni, amelyek a tanulók számára átadják, illetve biztosítják az egyes ágazatokban (például az acéliparban) a munkaerőpiac által megkövetelt készségeket,
- többek között az energiatakarékossággal összefüggésben, energetikai ellenőrök és energetikai vezetők képzésének formájában támogatja az **aktív képzést** és az **egész életen át tartó tanulás politikáját**,
- (a szakszervezetek és/vagy nemzeti hatóságok egyértelmű kérésére) **szolgálatközi munkacsoportot**⁶⁶ indít a főbb acélgyár-bezárások és -leépítések tanulmányozására és utókövetésére, hogy így **racionalizálja a megfelelő uniós alapok felhasználását** a jelentősebb mértékű leépítések és gyárbezárások esetében,
- bemutat egy **változások és szerkezetátalakítások előre jelzésére vonatkozó minőségi keretrendszert**, amelyben meghatározza az érdekelt felek által az ezen a területen alkalmazandó bevált gyakorlatokat,

⁶⁵ COM(2011) 787 final

⁶⁶ COM(2005) 120 final

- gondoskodik arról, hogy a Horizont 2020 összefüggésében **az uniós alapok** és a strukturális alapok odaítélése kövesse a regionális intelligens specializálódás elvét, és az adott régióban figyelembe vegye a **munkahelyteremtésbe és -megőrzésbe való beruházások tartósságát**,
- továbbra is alkalmazza a társfinanszírozási szabályokat, és a programban részt vevő országok tekintetében **csökkenti a strukturális alapokhoz való hozzájárulásának mértékét**.

A Bizottság felszólítja a tagállamokat, hogy:

- a regionális hatóságokkal együtt térképezzék fel, hogy az „Európai Szociális Alapból (ESZA) hogyan lehetne finanszírozni a dolgozók **átképzését és készségfejlesztését**, például egyedi, az acéliparral kapcsolatos finanszírozási intézkedés kidolgozása révén,
- a regionális hatóságokkal együtt térképezzék fel annak lehetőségét, hogy a következő programozási időszakban hogyan lehet a **strukturális alapokat** az acélipar szerkezetátalakításának köszönhető társadalmi hatások csökkentése céljából felhasználni,
- zárják le a 2014–2020 közötti programozási időszakra előirányzott Európai **Globalizációs Alkalmazkodási Alapról (EGAA)**⁶⁷ szóló rendeletjavaslatról szóló, folyamatban lévő tárgyalásokat, és sürgessék az alap igénybevételét,
- mozdítsák elő **a szociális partnerek közötti párbeszédet** a munkahelymegőrzésre irányuló átmeneti kezdeményezésekkel – például a ciklikus kiigazításokhoz kapcsolódó, **munkaerő-piaci rugalmassági rendszerekkel** – kapcsolatos megállapodások létrehozása érdekében.

A Bizottság felszólítja az iparágat arra, hogy:

- aktívan vegyen részt a **készségigények orvoslásában**,
- a változások és a szerkezetátalakítás előre jelzésére épülő bevált gyakorlatoknak megfelelően, a regionális érdekelt felek bevonása és társadalmi párbeszédnek folytatása révén továbbra is gondoskodjon az **iparágban szükséges alkalmazkodási folyamatokról**,
- a kulcsfontosságú ágazatok által támasztott jövőbeni keresletre tekintettel vizsgálja meg a **szerkezetátalakítási igényeket** és a **kapacitásnak az igényekhez való esetleges igazítását**, mindvégig számolva a szerkezeti és ciklikus trendek eltérő kezelésének szükségességével,
- **működjön együtt a többi érdekelt féllel** (elsősorban a nemzeti és regionális hatóságokkal) annak biztosítása terén, hogy a ciklikus **többletkapacitás** problémájának kezelése olyan, **államilag támogatott átmeneti intézkedések** segítségével történjen, amelyek a foglalkoztatás hosszú távú megőrzését irányozzák elő.

⁶⁷

4. KÖVETKEZTETÉSEK

A fentebbiekben felvázoltak szerint a 2030–2050 közötti időszakra vonatkozó európai uniós jövőkép által meghatározott stratégiák és kijelölt utak az uniós gazdaság fenntartható és hatékony globális energetikai rendszer felé történő elmozdítását, a szállítóeszközök felújítását és ezzel együtt egy intelligens közlekedésirányítási rendszer létrehozását, továbbá az épületek korszerűsítését és azoknak az intelligens energiaellátási hálózatokba történő integrációját irányozzák elő.

Ez a jövőkép nagyban támaszkodik az olyan korszerű anyagokra mint az acél, amelynek megfelelő minőségben, mennyiségben és árkategóriában történő rendelkezésre állása elengedhetetlen ennek a jövőképnek a sikeres megvalósításához. Az acélágazat csak a megfelelő szakpolitika és keretszabályozás, valamint a Bizottság, a tagállamok és az iparág célzott intézkedései segítségével fog tudni megbirkózni a nehézségekkel, tudja versenyképességét növelni és tud a piaci részesedés megtartásához és növeléséhez szükséges innovatív acéltermékeket előállítani.

Az acéllal kapcsolatos konstruktív megbeszélések rávilágítottak arra, hogy ebben a stratégiai ipari ágazatban hasznos és szükséges is folytatni a főbb érdekelt felek közötti párbeszédet. Ezért a Bizottság egy, az acéllal foglalkozó **magas szintű csoport** hivatalos létrehozását javasolja. A csoport évenként, magas szintű találkozó keretében összegyűlné. A fő cél egy olyan uniós platform kialakítása lenne, amely a kölcsönös információcserére, párbeszédre és a bevált gyakorlatok megosztására épül. Összességében előmozdítaná és támogatná az európai acélipar arra irányuló erőfeszítéseit, hogy kapacitását megőrizve és fejlesztve helytálljon a világpiaci versenyben.

A cselekvési terv elfogadásától számított tizenkét hónapon belül a Bizottság felmérést végez a tekintetben, hogy a cselekvési terv végrehajtása miként befolyásolta az acélipar versenyképességét, és szükség szerint további ajánlásokat és iránymutatást fogalmaz meg ezen a területen.